

Bifreiðahlunnindi

Í upphafi hvers árs ber fjármálaráðherra að gefa út reglur um skattmat á hlunnindum og öðrum tekjum og frádrætti sem meta þarf til verðs, sbr. 118. gr. laga nr. 90/2003, um tekjuskatt og eignarskatt. Önnur meginbreytingin í skattmati ársins 2004 lýtur að bifreiðahlunnindum. Hin varðar hlunnindamat vegna frjálsra afnota á íbúðarhúsnæði sem hækkar úr 4% í 5% af fasteignamati.

Gildandi reglur um bifreiðahlunnindi eru að uppistöðu frá árinu 1989 og byggja á norrænum reglum. Reglurnar hafa hins vegar haldist nánast óbreyttar hér á landi á meðan verulegar breytingar hafa átt sér stað á þeim í nágrannalöndunum í átt til hækkanar. Þetta form launa verður sifflent almennara hér á landi sem bendir til þess að það hlunnindamat sem nú gildir endurspeglar hvorki þann kostnað sem launagreiðandi ber né þann ávinning sem launþeginn hefur af því að fá greidd laun í þessu formi í stað peninga. Þannig töldu 1.776 einstaklingar fram tekjur vegna bifreiðahlunninda á árinu 1997 samanborið við 4.130 á árinu 2002.

Við breytingu á reglum um bifreiðahlunnindi var lítið til reglna á hinum Norðurlöndunum og horft til hvernig hlunnindin eru metin í hverju landi fyrir sig miðað við nokkrar mismunandi bifreiðategundir. Einnig var stuðst við tölur FÍB um áætlaðan rekstrarkostnað bifreiða. Þessi athugun leiddi óyggjandi í ljós að mat bifreiðahlunninda var orðið of lágt hér á landi.

Í ljósi þessarar þróunar ákvað fjármálaráðherra að ársúráð bifreiða, yngri en 3ja ára, skuli metin starfsmanni til tekna sem 26% af verði bifreiðar árið 2004 samanborið við 20% á árinu 2003. Jafnframt verði hlunnindamat vegna eldri bifreiða 21% í stað 15% nú. Er þá miðað við að launagreiðandi greiði einnig allan rekstrarkostnað sem er metið sem ígildi 6%. Í þessu felst að tekjur starfsmanns sem hefur til frjálsra umráða 3ja m.kr. bifreið, hækka um 15 þús. kr. á mánuði, en staðgreiðsla af þeirri fjárhæð nemur tæplega 6 þús.kr. á mánuði.

Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 356/1999 reyndi á heimild til setningar skattmatsreglna vegna bifreiðahlunninda sem þá voru settar af ríkisskattstjóra. Í dómnum segir m.a.:„...í greinargerð frumvarpsins, sem varð að lögum nr. 75/1981 (nú lög nr. 91/2003) eru ekki settar efnislegar skorður við því hvernig verðmæti hlunninda skuli metið á hverjum tíma. Hafa skattyfivöldum lengi verið veittar heimildir í lögum til að setja nánari reglur um mat hlunninda og fleira. Við þessar aðstæður hefur það þótt skipta höfuðmáli hvernig reglur þær sem stjórnvaldið setur með heimild í slíkum ákvæðum séu málefnalegar og reistar á almennum efnislegum mælikvarða. Matsreglur þær sem hér um ræðir í máli þessu og ríkisskattstjóri setti með heimild í 116. gr. laganna um tekju- og eignarskatt eru einfaldar, hlutlæggar og gegnsæjar.“

Fjölgun opinberra starfsmanna

Samtök atvinnulífsins greindu nýlega frá því að opinberum starfsmönnum hefði fjölgað um rúmlega 17% á árunum 1997 til 2002, en starfsmönnum á almennum vinnumarkaði hefði ekki fjölgað um nema 8% á sama tíma.

Fjármálaráðuneytið hefur kannað fjölgun ríkisstarfsmanna í miðlægu launavinnsluferfi sínu á umræddu tímabili. Á þessu tímabili tók ríkið við rekstri Sjúkrahúss Reykjavíkur af Reykjavíkurborg. Heildaraukning ársverka hjá ríkinu var rúmlega 14% en að teknu tilliti til SR var aukningin aðeins 3½%.

Þegar rætt er um opinbera starfsmenn þá er almennt átt við starfsmenn ríkis og sveitarfélaga. Fjölgun hjá sveitarfélögunum hefur verið allnokkru meiri en hjá ríkinu. Má ætla að heildarfjölgun opinberra starfa (hjá ríki og sveitarfélögum) sé um 13½% á þessu árabili.

Spyrja má hvað skýri mun á mati fjármálaráðuneytisins og Samtaka atvinnulífsins á fjölgun opinberra starfsmanna. Samtök atvinnulífsins vísa til vinnuarkaðskönnunar Hagstofnunar en almennt má segja að niðurstöður þessara kanna séu nokkuð sveiflukenndar. Í flokknum *opinber stjórnýssla, fræðslustarfsemi og heilbrigðis- og félagsþjónusta* hefur orðið fjölgun upp á

rúmlega 17% eins og Samtök atvinnulífsins benda réttilega á. Hins vegar rúma þessir flokkar marga, sem ekki eru opinberir starfsmenn s.s. starfsmenn einkarekinna háskóla og annarra einkarekinna skóla og starfsmenn öldrunar- og hjúkrunarheimila. Auk þess vinna opinberir starfsmenn í ýmsum öðrum flokkum en þarna eru nefndir.

Afnám skilyrðis um starfsstöð fjárvörsluáðila viðbótarlífeyrissparnaðar

Í fjármálaráðuneytinu hefur verið í undirbúningi frumvarp til breytinga á lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisséttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Frumvarpið hefur verið samþykkt í ríkisstjórn og hjá þingflokki stjórnflokkanna og verður lagt fram á Alþingi þegar þing kemur saman að loknu jólahefði. Meðal efnisatriða í frumvarpinu er breyting á ákvæðum 3. mgr. 8. gr. laganna. Samkvæmt núgildandi lögum er viðskiptabönkum, sparissjóðum, verðbréfafyrirtækjum og líftryggingafélagum heimilt að taka við iðgjaldi með samningi um viðbótartryggingavernd, enda hafi viðkomandi fyrirtæki starfsstöð hér á landi. Í frumvarpinu er hins vegar lagt til að sambærilegum erlendum fjármálafyrirtækjum, sem hafa starfsemi í öðru ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins, verði heimilt að taka við iðgjaldi með samningi um viðbótartryggingavernd. Framangreind breyting er í samræmi við tülkun Evrópuþingstjórnarinnar á 49. gr. Rómarsáttmálans (36. gr. EES-samningsins) um frjálsa þjónustustarfsemi, nýlega dóma dómstólsins um frádrátt iðgjalda til séreignarlífeyrissjóða og athugasemdir Eftirlitsstofnunar EFTA. Þannig þykir núgildandi skilyrði um starfsstöð fjárvörsluáðila viðbótarlífeyrissparnaðar hér á landi brjóta í bága við 36. gr. EES-samningsins um frelsi ríkisborgara aðildarríkja ESB og EFTA til að veita þjónustu.

Ástandið á vinnumarkaði er ennþá óljóst

Á síðustu dögum hafa birst tvennar nýjar upplýsingar um vinnumarkaðinn. Annars vegar birti Hagstofan vinnumarkaðsrannsóknir sínar (VMK) fyrir fjórða ársfjórðung í fyrri en um helstu niðurstöður þeirra er fjallað í endurskóðaðri [þjóðhagsskýrslu](#) ráðuneytisins. Hins vegar birti Vinnuálfstofnun skýrslu um atvinnuástandið í desember en það mældist 3,1% og þar með að meðaltali 3,4% fyrir allt árið 2003. Árstíðaleiðrétt atvinnuleysi í desember er lægra en í nóvember sem segir að enda þótt atvinnuleysið hafi vaxið sé hækkunin minni en við hefði mátt búast á þessum árstíma.

Atvinnuleysið er að þróast mismunandi eftir aldersflokkum. Það er minna en það var fyrir ári hjá þeim sem eru yngri en tvtugir, þótt það hafi farið ört vaxandi undanfarna mánuði. Nemendur í dagskólum á framhaldsskólastigi eru fleiri í ár en nokkru sinni og á skólasóknin efalítið sinn þátt í minna atvinnuleysi í þessum hópi. Mest aukning atvinnuleysis er hins vegar hjá þeim sem eru á sextugsaldri.

Sem fyrr eru vísendingar af atvinnuleysisstólum nokkuð tvíráðar. Þannig er langtímaatvinnuleysi (>26 vikur) tekið að aukast á nýjan leik og er meira en það var fyrir ári síðan. Hins vegar hefur fjöldi þeirra sem eru nýir á skrá (<4 vikur) farið nær stöðugt minnkandi. Þetta ýtir stóðum undir það að það geti farið að draga úr atvinnuleysi.

Þeir sem hafa minnstu menntunina eru líklegastir til að vera atvinnulausir. Tveir þriðju þeirra sem voru atvinnulausir í lok nóvember höfðu einungis grunnskólamenntun eða sambærilegt nám að baki, en samkvæmt rannsóknun Félagsvísindastofnunar er einungis þriðji hver landsmaður með svo litla menntun. Minnst er hlutfallslegt atvinnuleysi hjá þeim sem eru með einhvers konar framhaldsskólamenntun. Tólf mánaða breyting atvinnuleysis eftir menntun er mest hjá þeim sem eru með háskólamenntun. Atvinnuleysi hefur einungis minnkað á síðasta ári hjá þeim sem hafa iðnnám eða veltstjórnar- og stýrimannánám að baki.

Tekjur ríkissjóðs jan-nóvember			Gjöld ríkissjóðs jan-nóvember			Greiddsluafkoma ríkissjóðs jan-nóvember			Ýmsar hagtölur		
12 mánaða breytingar, %	2001-2002	2002-2003	12 mánaða breytingar, %	2001-2002	2002-2003	M.kr.	2002	2003	12 mánaða breytingar, %	2002	2003
Skatttekjur alls	3,5	7,6	Almenn mál	16,0	1,7	Handbært fé frá rekstri	-18.135	-22.184	Verðbólga - janúar 2004	1,4	2,4
Tekjuskattar	4,2	7,7	Félagsmál	12,4	11,8	Hr. lánsfjárfjöfnuður	-10.015	-1.631	Kjarnaverðb.1- jan. 2004	2,1	2,7
Tryggingagjöld	6,3	11,8	Atvinnuástand	3,9	15,6	Alborgun lána	-32.463	-30.666	Launavísitala - nóvember	5,7	5,5
Eignarskattar	1,6	-21,8	Vaxtagjöld	6,3	-23,3	Br. lánsfjárfjöfnuður	-50.728	-39.172	Heildarvelta janúar-október	-1,9	0,0
Veltuskattar	2,5	9,7	Önnur útgjöld	2,4	13,9	Lántökur	46.826	39.087	Símá.velta janúar-október	-0,9	1,3
Tekjur alls	5,1	11,1	Gjöld alls	10,5	8,6	Greiddsluafkoma	-3.902	-86	Atvinnuleysi - desember	3,0	3,1